

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ОДЕСЬКА ЮРИДИЧНА АКАДЕМІЯ»
ФАКУЛЬТЕТ ЦИВІЛЬНОЇ ТА ГОСПОДАРСЬКОЇ ЮСТИЦІЇ
КАФЕДРА ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА
КАФЕДРА ПРАВА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ВЛАСНОСТІ ТА ПАТЕНТНОЇ ЮСТИЦІЇ

ШЕРЕШЕВСЬКІ ЦИВІЛІСТИЧНІ ЧИТАННЯ: ЗАХИСТ ПРАВ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВІЙНИ

*МАТЕРІАЛИ
Всеукраїнської наукової конференції*

*Одеса,
3 грудня 2025 року*

Одеса
Фенікс
2025

За загальною редакцією

доктора юридичних наук, професора *Є. Харитонова*

Упорядники-укладачі:

Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;
Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Організаційний комітет Всеукраїнської наукової конференції:

Харитонов Євген Олегович – д.ю.н., завідувач кафедри цивільного права НУ «ОЮА», член-кореспондент НАПрН України, заслужений діяч науки і техніки України, проф.;

Давидова Ірина Віталівна – д.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», проф.;

Зубар Володимир Михайлович – к.ю.н., проф. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Кривенко Юлія Василівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Берназ-Лукавецька Олена Михайлівна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Павлова Вікторія Георгіївна – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Матійко Микола Володимирович – к.ю.н., доц. кафедри цивільного права НУ «ОЮА», доц.;

Лешикова Єлизавета Сергіївна – лаборант кафедри цивільного права НУ «ОЮА».

Матеріали видано в авторській редакції.

*Повну відповідальність за достовірність і якість поданого матеріалу
несуть учасники Всеукраїнської наукової конференції та їхні наукові керівники,
які рекомендували ці матеріали до друку.*

III 49 **Шерешевські цивілістичні читання: захист прав приватної особи в умовах війни** : матеріали Всеукр. наук. конф. (Одеса, 3 груд. 2025 р.) [Електронне видання] / за заг. ред. Є. Харитонова ; НУ «Одес. юрид. академія». – Одеса : Фенікс, 2025. – 250 с. – Режим доступу: ...

ISBN 978-617-8763-00-8

Збірник містить результати наукових досліджень, присвячених питанням захисту прав приватної особи. У виданні представлено актуальні теоретичні та прикладні напрацювання, що висвітлюють питання окремих аспектів захисту прав приватної особи, удосконалення механізму правового регулювання, створення нових правових інститутів, доповнення чинних нормативно-правових актів, що своєю чергою додатково актуалізує оновлення цивільного законодавства на підґрунті загального концепту приватного права.

Збірник адресовано студентам, викладачам, науковцям і всім, хто цікавиться теорією, практикою, історією та перспективами розвитку правової науки.

УДК 347.1/7

ISBN 978-617-8763-00-8

© Національний університет
«Одеська юридична академія», 2025

Зубар Володимир Михайлович ПОНЯТТЯ ПЕРІОДИЧНОЇ ВЛАСНОСТІ	104
Ігнатенко Сергій Сергійович ВПЛИВ РЕФОРМУВАННЯ СПРОЩЕНОЇ СИСТЕМИ ОПОДАТКУВАННЯ НА РЕАЛІЗАЦІЮ ОСОБОЮ ПРАВА НА ПІДПРИЄМНИЦЬКУ ДІЯЛЬНІСТЬ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	108
Калітенко Оксана Михайлівна ТРАНСФОРМАЦІЯ МЕХАНІЗМІВ ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВОГО ЗАХИСТУ ПРИВАТНОЇ ОСОБИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ: ПРОБЛЕМИ АДАПТАЦІЇ ТА НАПРЯМИ МОДЕРНІЗАЦІЇ.	112
Калтишев Антон Олександрович ПРАВО НА ОСОБИСТИЙ ГЕРБ ЯК НОВЕ ОСОБИСТЕ НЕМАЙНОВЕ ПРАВО ФІЗИЧНОЇ ОСОБИ	116
Кірсанов Олексій Володимирович ШАХРАЙСТВО ТА ПІДРОБКА ОСОБИСТИХ ДАНИХ: АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ТА ВИКЛИКИ СУЧАСНОСТІ.....	119
Кліменко Віра Вадимівна ПРАВО ВЛАСНОСТІ В УМОВАХ ВІЙНИ	122
Коваленко Сергій Олегович АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ВИКОНАННЯ СПАДКОВОГО ДОГОВОРУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	125
Кривенко Юлія Василівна ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ВОЛОНТЕРІВ В УМОВАХ ГІБРИДНОЇ ВІЙНИ	129
Ксьондзик Юрій Юрійович ДОБРОСОВІСНІСТЬ І ЗЛОВЖИВАННЯ ПРАВОМ У ЦИВІЛЬНОМУ ПРАВІ УКРАЇНИ	131
Левківський Богдан Казимирович ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИРІШЕННЯ СУДОМ СПОРІВ ЩОДО УЧАСТІ У ВИХОВАННІ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ.....	137
Майданик Роман Андрійович ПРИНЦИПИ РЕЧОВОГО ПРАВА В УМОВАХ ОНОВЛЕННЯ (РЕКОДИФІКАЦІЇ) ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ	139
Маковій Віктор Петрович ЕКСТРАОРДИНАРНІ ДЕТЕРМІНАНТИ ТЕМПОРАЛЬНИХ ОБМЕЖЕНЬ ЦИВІЛЬНИХ ПРАВ	152
Матійко Микола Володимирович ОКРЕМІ ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ СУБ'ЄКТИВНОГО ЦИВІЛЬНОГО ПРАВА	156

*Левківський Богдан Казимирович,
кандидат юридичних наук, старший
науковий співробітник, провідний
науковий співробітник відділу методології
євроінтеграції приватного права Науково-
дослідного інституту приватного права і
підприємництва імені академіка
Ф. Г. Бурчака НАПрН України*

ОКРЕМІ АСПЕКТИ ВИРІШЕННЯ СУДОМ СПОРІВ ЩОДО УЧАСТІ У ВИХОВАННІ ДИТИНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

З початком повномасштабного вторгнення в Україну, жінки, діти та люди поважного віку були вимушені виїхати за межі України рятуючись від війни, а чоловіки, здебільшого, лишилися в Україні.

Окреме проживання членів сім'ї, зокрема подружжя безумовно призводить до розладів відносин і як наслідок розірвання шлюбу. Так, протягом 2023 року в Україні зареєстрували на 6 тисяч більше розлучень, ніж у 2022-му. Водночас кількість шлюбів зменшилася. Про це повідомили у Міністерстві юстиції.

За даними Мін'юсту, у 2023 році українці вклали понад 186 тисяч шлюбів. Водночас кількість розлучень сягнула 24,1 тисячі.[1].

Чинне законодавство України закріплює в своїх нормах гарантії прав батьків, котрі проживають окремо від дітей та права самих дітей на спілкування, на підтримання постійних (систематичних) родинних зв'язків між собою та іншими родичами. Однак, проживання одного з батьків в Україні (мова про чоловіків), а дитини за її межами, в умовах воєнного стану, ускладнює реалізацію цього права. Слід зазначити, що як правило, ускладнення або неможливість особистого спілкування відбувається через незалежні від обох батьків, об'єктивні обставини. Разом з тим, останні три календарні роки, на фоні соціальної кризи та кризи сімейних відносин, батьки все більше звертаються до суду з позовами про усунення перешкод у спілкуванні з дитиною та встановленні графіку (регламенту) участі у вихованні дитини. Розглядаючи справи такої категорії, ухвалюючи рішення в такій категорії справ, суди підходять формально і як правило припускаються двох суттєвих помилок.

Першою помилкою є те, що за відсутності будь-яких ознак створення перешкод у спілкуванні, за цілковитої відсутності доказів іс-

нування такого роду перешкод, суди задовольняють позовні вимоги в цій частині, зобов'язуючи усунути перешкоди та не створювати їх того, хто їх і не створював. Отже рішення суду в цій частині буде порушувати права особи, яку було визнано винною за відсутності вини. Для ухвалення рішення про усунення перешкод необхідно в першу чергу встановити причинно наслідковий зв'язок, дослідивши обставини та проаналізувавши докази об'єктивно та неупереджено вирішити спір, а не формально підійти до його вирішення.

З огляду на кількість таких рішень, нещодавно ВС зазначив, що у справах такої категорії узагальнений та формальний підхід є неприпустимим, оскільки сама наявність спору з цього приводу є суттєвим інструментом впливу, особливо у відносинах між колишнім (фактичним) подружжям, який може використовуватися не в інтересах дитини. Кожна справа потребує детального вивчення ситуації, врахування різноманітних чинників.

Ще однією судовою помилкою в такій категорії справ є ухвалення рішення, яким встановлено графік особистого спілкування з дитиною того з батьків, котрий проживає в Україні без відстрочення виконання рішення у цій частині.

Судова практика у справах такої категорії швидко змінюється з урахуванням не тільки обставин, а і з урахуванням практики виконання судового рішення в такій категорії справ, однак і на сьогодні зустрічаються рішення які задовольняють в повному обсязі, що є неприпустимо з точки зору принципів цивільного судочинства та головним чином принципу Верховенства права.

Для подальшого правильного вирішення спорів такої категорії, для удосконалення судової практики, позитивним зрушенням є позиція висловлена у Постанові КЦС ВС від 30 липня 2025 року № 753/2281/23 (провадження № 61-4052св25). В цій справі Колегія суддів підтвердила правильну позицію судів попередніх інстанцій про відсутність підстав для задоволення вимоги щодо зобов'язання відповідачки не перешкоджати позивачу брати участь у вихованні дочки та у вільному спілкуванні з нею, оскільки належних і допустимих доказів того, що відповідачка фактично перешкоджає цьому, позивач не надав [2].

ЛІТЕРАТУРА:

1. Павлюк А. Минулого року в Україні розлучилися на 6 тисяч пар більше, ніж у 2022-му *Мін'юст. Українська правда*. URL: <https://life.pravda.com>.

ua/society/torik-v-ukrajini-zareyestruvali-bilshe-rozluchen-nizh-u-2022-roci-min-yust-300367/.

2. Постанова КЦС ВС від 30 липня 2025 року № 753/2281/23 (провадження № 61-4052св25). URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/129244767>

*Майданик Роман Андрійович,
доктор юридичних наук, професор, професор
кафедри цивільного процесу Навчально-
наукового інституту права Київського
національного університету імені Тараса
Шевченка*

ПРИНЦИПИ РЕЧОВОГО ПРАВА В УМОВАХ ОНОВЛЕННЯ (РЕКОДИФІКАЦІЇ) ЦИВІЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ

Постановка проблеми. Процес оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства вийшов на важливий етап обговорення проекту Цивільного кодексу України (Кодексу права приватного). Однією з ключових частин оновленого ЦК є Проект книги 3 Цивільного кодексу України (надалі – Проект книги 3 ЦК, Проект), підготовлений експертною групою з речового права та робочою групою з оновлення (рекодифікації) цивільного законодавства України та оприлюднений 10 листопада 2025 для громадського обговорення на сайті Верховної Ради України [1] та зареєстрований 22 січня 2026 року для розгляду у Верховній Раді України [2].

Проект книги 3 ЦК має концептуальне значення для модернізації національного речового права в контексті наближення до загальноєвропейських стандартів приватного права.

У цьому Проекті системно відображено властиві країнам права ЄС основні складові речового права, у тому числі вперше в національній історії кодифікації пропонуються положення про принципи речового права.

Цим зумовлена актуальність питань доктринального визначення поняття та системи принципів речового права.